

CREATION OF THRID NORA DECORATED WITH SEASHELLS: CASE THE FIFTH MUNICIPAL SCHOOL

Chattraporn KHWANMUEANG¹ and Whutthichai KHATHAWI^{1*}

1 Faculty of Fine and Applied Arts Sunandha Rajabhat University, Thailand; s63126613024@ssru.ac.th
(C. K.); whutthichai.kh@ssru.ac.th (Corresponding Author) (W. K.)

ARTICLE HISTORY

Received: 16 February 2024

Revised: 8 March 2024

Published: 15 March 2024

ABSTRACT

The purpose of this article is to study how to create therid from seashells according The Fifth Municipal School case. There are 2 main procedures for this article between researching from related documents and discussing to therid contributor objective. The study result was found The Fifth Municipal School had the idea to create therid from seashells for Nora performance which are accessible, inexpensive and uncomplicated to remake new one including easy for maintenance. Also school location was near the Gulf of Thailand where was huge amount of seashells that be replaceable from the expensive gemstones for therid decoration some part of therid. Would be using by plastic water bottles to adorn around Kra-Chang (lotus-like patterns) instead of genuine leather. Therid wouldn't be lacquered with gold but it was set by red and gold color instead. Whole invention process was as same as the original procedure, only materials were changed. From this case study, we can apply it as a guideline to create adornment by using materials around us to maximize its benefit even so, it still remains core function, saves the budget and time and be more convenient for storage and maintenance. Moreover, we are able to preserve the value of therid as the same time.

Keywords: Therid, Adornment Creation, Seashells

CITATION INFORMATION: Khwanmueang, C., & Khathawi, W. (2024). Creation of Thrid Nora Decorated with Seashells: Case the Fifth Municipal School. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(3), 18

การสร้างสรรค์เทริดโนราที่ประดับด้วยเปลือกหอย: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ฉัตรภาภรณ์ ขวัญเมือง¹ และ วุฒิชัย คำทวี^{1*}

1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; s63126613024@ssru.ac.th (ฉัตรภาภรณ์); whutthichai.kh@ssru.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ) (วุฒิชัย)

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการประดิษฐ์เทริดโนราเปลือกหอย กรณีศึกษา: โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี บทความฉบับนี้เป็นบทความที่มีวิธีการดำเนินงานจากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีได้มีแนวคิดที่จะประดิษฐ์เทริดโนราจากเปลือกหอยขึ้นเพื่อให้เพียงพอสำหรับใช้ในการแสดง มีราคาถูก ทำได้ด้วยตนเอง มีการใช้เวลาประดิษฐ์น้อยลง วิธีการเก็บรักษาและซ่อมแซมง่ายให้มากขึ้น เนื่องด้วยที่ตั้งของโรงเรียนมีภูมิประเทศติดกับทะเลฝั่งอ่าวไทย ทำให้พบปริมาณเปลือกหอยเป็นจำนวนมาก หาได้ง่ายในท้องถิ่น จึงนำมาเป็นวัสดุในการตกแต่งเทริดทดแทนการใช้พลอยหรืออัญมณีที่มีราคาสูงในบางส่วนของเทริด และการใช้ขวดน้ำพลาสติกทดแทนการใช้หนังวัวในส่วนของกระบังรอบเทริด จะไม่ใช่การลงรักปิดทองแต่มีการกำหนดสีสร้างความโดดเด่นด้วยสีแดงและเห็นมิติได้จากสีทอง มีการบวนการประดิษฐ์เหมือนกับเทริดดั้งเดิมแต่เปลี่ยนการใช้วัสดุอุปกรณ์ตกแต่งทดแทนเท่านั้น สามารถเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องประดับจากวัสดุอุปกรณ์ใกล้ตัว มาสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตอบโจทย์การใช้สอยได้รูปลักษณ์เครื่องประดับที่เปลี่ยนแต่สามารถใช้งานได้เหมือนเดิม ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาในการทำ สะดวกต่อการเก็บรักษาและซ่อมแซม อีกทั้งไม่ได้ทำให้คุณค่าของเครื่องประดับนั้นน้อยลง

คำสำคัญ: เทริดโนรา, การสร้างสรรค์เครื่องประดับ, เปลือกหอย

ข้อมูลการอ้างอิง: ฉัตรภาภรณ์ ขวัญเมือง และ วุฒิชัย คำทวี. (2567). การสร้างสรรค์เทริดโนราที่ประดับด้วยเปลือกหอย: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 2(3), 18

บทนำ

“เทริด” สันนิษฐานว่ามีต้นกำเนิดมาจากรัตเกล้าของกษัตริย์ในสมัยโบราณ เทริดเป็นเครื่องประดับศีรษะคล้ายชฎา มีลักษณะเป็นมงกุฎอย่างเต็มมีครอบหน้าและหูเทริด เทริดเป็นเครื่องประดับศีรษะสำหรับตัวนายโรง โนราใหญ่ และตัว ยืนเครื่อง แต่ในปัจจุบันนี้นักแสดงมักสวมเทริดกันแทบทุกคนในการแสดงโนรา เทริดโนราจะต้องมีความประณีต สวยงาม มีรูปร่างและสัดส่วนเป็นไปตามลักษณะของเทริดโนราที่ดี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564)

การสร้างศิราภรณ์มีกรรมวิธีที่ต้องอาศัยความละเอียดประณีต มีขั้นตอนการประดิษฐ์หลายขั้นตอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประดิษฐ์อย่างโบราณ เช่น รักติลาย รักน้ำเกลี้ยง ชันน้ำมันยาง กระจกสา กระจกช้อย เป็น สิ่งที่หายได้ยากในสมัยก่อน แต่ของเหล่านี้หาได้ยากในปัจจุบัน เครื่องมือช่างแต่ละชิ้นนั้นต้องอาศัยการประดิษฐ์ด้วยมือ เพื่อใช้เอง หาซื้อไม่ได้ง่ายในปัจจุบัน (วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี, 2561: 7-8) จึงมีความยากในกระบวนการประดิษฐ์ ตามแบบเฉพาะของศิราภรณ์นั้นๆ จึงทำให้มีราคาสูง การเก็บรักษาก็เป็นแบบเฉพาะต้องมีความระมัดระวังอย่างดีเพื่อ การใช้งานที่ยาวนานมากขึ้น

ในปัจจุบันมีการพัฒนาและสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายที่มีความแตกต่างไปจากเดิม มีการออกแบบเพื่อตอบสนองต่อจิต ใจความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีวัสดุทดแทนหลากหลายที่สามารถนำมาทำชิ้นงานเครื่องประดับได้ เช่น กระจก พลาสติก ไม้ เชือก ลูกปัด วัสดุสังเคราะห์อื่นๆ เป็นต้น หรือบางชิ้นอาจเป็นการนำวัสดุเหลือใช้มา ประดิษฐ์ อาจเป็นเพราะมีราคาถูกกว่าวัสดุที่ใช้ในการประดิษฐ์อย่างโบราณ แต่เมื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นรูปแบบ เครื่องประดับอย่างประณีตแล้ว ยังสามารถใช้งานได้ไม่ต่างจากเดิม

โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีได้มีการสร้างสรรค์เทริดโนราประดับด้วยเปลือกหอย เนื่องจากนักเรียน ในชุมนุมนาฏศิลป์ไทยของโรงเรียนมีจำนวนมาก ทำให้เทริดภายในของโรงเรียนไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในการแสดง ทางโรงเรียนจึงมีความคิดที่จะประดิษฐ์เทริดขึ้น โดยรูปลักษณะของเทริดยังคงเหมือนเดิม มีการออกแบบสีสันทันของเทริด ใหม่และเปลี่ยนแปลงวัสดุการอย่าง เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีภูมิประเทศติดกับทะเลฝั่งอ่าวไทย ทำให้พบปริมาณ เปลือกหอยเป็นจำนวนมาก สามารถนำมาเป็นวัสดุในการประดับตกแต่งบนเทริดทดแทนการใช้พลอยหรืออัญมณีที่มี ราคาค่อนข้างสูงในบางส่วนของเทริด เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเปลือกหอยอีกด้วย ทั้งยังให้นักเรียนเรียนรู้และร่วมลงมือสร้าง เทริดโนราด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นการสร้างสรรคเทริดโนราประดับด้วยเปลือกหอยมีความน่าสนใจในด้านแนวคิด การออกแบบสี และการเลือกวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ทำให้ลดต้นทุนในการสร้างเทริดลง และยังให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการประดิษฐ์เทริดโนราเปลือกหอย กรณีศึกษา: โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ ธานี

บททวนวรรณกรรม

เทริด คือ เครื่องสวมศีรษะลักษณะคล้ายชฎา แต่มีรูปทรงสั้นกว่า มีโครงสร้าง ทำด้วยโลหะ หรือไม้ไผ่สาน ตกแต่ง รายละเอียดด้วยการปั้นรักติดเป็นลวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับตกแต่งด้วยกระจกสี หรือวัสดุอื่นที่เหมาะสม โดย องค์ประกอบของเทริด มีดังนี้ เพดานเทริด ตัวเทริด หูเทริด ทูเทริด ยอดเทริด กระจัง ดอกไม้ไหว ด้ายมงคล อุบะรัก ร้อย (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564)

วิธีการทำเทริด

1) การทำกะโหลก (เพดานเทริด) ใช้ไม้ทองเหลืองเป็นท่อนๆ (คล้ายเชียง) ให้มีผิวเรียบ ทั้งสองด้าน ใช้สิ่วหรือ สว่านขุดเนื้อไม้ด้านนอกทิ้ง เพื่อให้เหลือเฉพาะส่วนวงกลมที่ต้องการทำกะโหลก ใช้เครื่องกลึงเป็นรูปกะโหลก และ ตกแต่งให้ผิวเรียบด้วยกระดาษทราย จากนั้นใช้สิ่วหรือมีดขุดเจาะ และตกแต่ง ให้ด้านนอกมีรูปร่างเป็นวงรี แต่ในส่วน ของด้านบนกับด้านล่างยังคงเป็นทรงกลม เมื่อได้รูปทรง ตามที่ต้องการแล้ว ใช้สิ่วขุดเจาะร่องภายในให้เป็นชั้นๆ นำไป

ตากแดดให้แห้งเป็นเวลา 2 วัน สำหรับส่วนนี้ จะมีอยู่ด้วยกัน 3 ขนาด คือ ใหญ่ (22 นิ้ว) ขนาดกลาง (21 นิ้ว) ขนาดเล็ก (20 นิ้ว)

2) การทำยอดเทริด ใช้ไม้กระทอนนำมาตัดเป็นท่อนๆ ใช้สับและเซาะเป็นชั้นๆ ปัจจุบันนี้ใช้เครื่องกลึงตกแต่งส่วนยอด เพื่อให้ได้รูปทรงกลมมน และมีผิวเรียบ จากนั้นทำเดือยสามเหลี่ยมเพื่อใช้เป็นตัวยึดติด ระหว่างยอดกับกะโหลก (เพดาน) เทริด

3) การทำหูใช้ไม้กระทอน นำมาตัดตกแต่งให้มีลักษณะโค้งงอและเรียว คล้ายปีกนก

4) การทำโครงเทริดโดยใช้ไม้ไผ่สาน ใช้ดอกไม้สีสุกสานขัดเป็นลายสอง และสานเป็นรูปทรงกระบอกเพื่อใช้ทำโครงเทริด จากนั้นนำมาตัดปลายให้เสมอกัน แล้วนำไปประกอบกับกะโหลก (เพดาน) เทริด ทากาว ตัดแต่งด้านหน้าให้กว้างเพื่อทำหน้าผาก จากนั้นจึงนำส่วนหูมาติด

5) การตกแต่งเพดานเทริด หรือเรียกว่า "เกร็ด" ด้วยหนังวัว ลดหลั่นกันเป็น 3 ชั้น โดยนำหนังวัวมาตัดเป็นลวดลาย แล้วใช้ตะปูตัวเล็กตอกให้เป็นลวดลายอย่างต่อเนื่องบนเพดานเทริดทั้งสี่ชั้น

6) การทาสีและทาสีเทริด ใช้ชั้นผงผสมกับน้ำมันก๊าด เพื่อให้เกิดความเหนียวและเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาล ใช้พู่กันจุ่มชั้นที่ผสมแล้วทาโครงไม้ไผ่ให้ทั่วเพื่อปิดรอยสาน หลังจากนั้นใช้เชือกไนลอนมาติดเป็นแนวเพื่อไว้ประดับกระຈกแก้ว นำชั้นที่เหลือมาปั้นเป็นรูปนกตกแต่งเกร็ดและโครงเทริดและยอดเทริด ในสมัยโบราณนิยมปั้นนกด้วยมือ แต่ปัจจุบันได้พัฒนาทำเป็นไม้สำหรับทำนกเพื่อความสะดวกรวดเร็วและได้นกที่มีขนาดเท่ากัน รอนจแหง

7) การทาสีในส่วนของเทริดและยอดเทริด ตกแต่งประดับลายในส่วนต่างๆ ลงรักปิดทอง หรือทาสีน้ำทอง ปัจจุบันนิยมใช้สีอะคริลิกทาแทนการปิดทองคำเปลว โดยจะใช้สีอะคริลิกสีทอง ทาด้านหน้าของเกร็ด โครง และหูให้ทั่ว หลังจากนั้นผึ่งลมหรือตากแดดให้แห้ง ประมาณ 1-2 วัน (ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ) เพื่อให้สีแห้งสนิทและคงทน หลังจากนั้นทาสีแดงบนกะโหลกและด้านหลัง ของเกร็ดให้ทั่ว ส่วนยอดเทริดให้ทาสีทองและทาสีแดงเช่นเดียวกับเทริด

8) การตกแต่งและทำลวดลาย ใช้กระຈกแก้วสีต่างๆ มาตัดเป็นรูปทรงเรขาคณิต เพื่อประดับเทริด ให้เกิดความสวยงาม แนวเชือกไนลอน ส่วนใหญ่นิยมใช้กระຈกสีขาวเขียว และแดง เพราะเมื่ออยู่บนเวทีแล้ว จะสวยงามกว่ากระຈกสีอื่น ส่วนยอดเทริดติดนกตามชั้นต่างๆ

9) การติดยอดเทริด สำหรับยอดเทริดอาจประดับลูกแก้ว หรือเหลาไม้เป็นทรงกลม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของโนราที่สั่งทำการประดับตกแต่งด้วยกระຈกแก้วสีต่างๆ เก็บรายละเอียด ให้เรียบร้อย เป็นอันเสร็จสมบูรณ์ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง, 2567)

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางหนึ่ง โดยศึกษาจากเล่มโครงงาน เรื่อง อัญมณีบนหาดทราย และการศึกษาจากการสัมภาษณ์คุณครูจันทิมา เทียนนวม คุณครูประจำรายวิชานาฏศิลป์ โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ออกแบบโครงสร้างคำถามให้มีความครอบคลุมตามขอบเขตที่กำหนดไว้ ไล่เรียงข้อมูลข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดที่สำคัญและมีความน่าสนใจในประเด็นของคำตอบ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์และหาประโยชน์ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการประดิษฐ์เครื่องประดับ จากนั้นนำผลการศึกษา และวิเคราะห์มาเรียบเรียงด้วยลักษณะการพรรณนา และสรุปนำเสนอเป็นบทความ

ผลการศึกษา

1) แนวความคิด

จากการศึกษาแนวความคิดพบว่านักเรียนในชุมชนนาฏศิลป์ไทยของโรงเรียนมีจำนวนมาก ทำให้เทริดภายในโรงเรียนไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในการแสดง เทริดเป็นเครื่องประดับที่มีราคาสูงงบประมาณจึงไม่มากพอต่อการจัดซื้อ

มีวิธีการเก็บรักษาซาก ทางโรงเรียนจึงมีความคิดที่จะประดิษฐ์เทริด เพื่อให้มีการใช้งบประมาณในการประดิษฐ์น้อยลง นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง ให้มีการใช้เวลาการประดิษฐ์น้อยลง และมีเก็บรักษาซ่อมแซมง่ายขึ้น อีกทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีภูมิประเทศติดกับทะเลฝั่งอ่าวไทย ทำให้พบปริมาณเปลือกหอยเป็นจำนวนมาก หาได้ง่ายในท้องถิ่น น่าจะสามารถนำมาเป็นวัสดุในการตกแต่งสร้างสรรค์เทริดทดแทนการใช้ฉนวนได้

2) การออกแบบโครงร่าง

จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนเทศบาล 5 มีการใช้โครงสร้างของเทริดโนราแบบเดิม คือ ตัวโครงเทริดสานด้วยไม้ไผ่ เพดานเทริดและใบหูแกะด้วยไม้ทองหลาง ยอดเทริดใช้ไม้กลิ้ง (บุปผชาติ อุปถัมภ์นรากร, 2553: 90) แต่มีการประดับตกแต่งที่แตกต่างไปจากเดิมมีการออกแบบลวดลายใหม่ที่เหมาะสมกับวัสดุที่นำมาตกแต่งกับเทริดอย่างลงตัว

3) การกำหนดวัสดุ

จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ได้กำหนดวัสดุที่ใช้ในประดิษฐ์เทริดเปลือกหอยซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

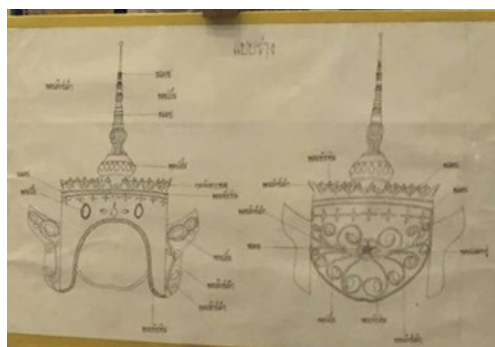
3.1) วัสดุที่ใช้แบบเดิม

มีการใช้วัสดุของการทำเทริด คือ ไม้ไผ่ ไม้ทองหลาง ไม้กลิ้ง และฉนวนสังเคราะห์ที่ยังคงเป็นวัสดุเดิมที่ใช้กันในการประดับบางส่วนเทริด

3.2) วัสดุที่นำมาทดแทนแบบเดิม

- ขวดน้ำ มีใช้ขวดพลาสติกที่มีภายในโรงเรียนจากโครงการ Zero Waste School มาล้างแต่ตัดเป็นลายกระจังตามที่ออกแบบไว้ทดแทนการใช้หนังวัวและเป็นการลดปริมาณขยะในพื้นที่

- เปลือกหอย เลือกใช้เปลือกหอยทดแทนการประดับด้วยกระจัง โดยการนำเปลือกหอยที่มีลักษณะหลายหลายที่พบเจอตามธรรมชาติในท้องถิ่นที่ไม่ได้รับความสนใจบนชายหาดมาประดับตกแต่งบนเทริดในลวดลายที่เหมาะสม เปลือกหอยที่พบส่วนใหญ่จะเป็น เปลือกหอยเบี้ย เปลือกหอยทับทิม และเปลือกหอยแมลงภู่ มาจัดสรรตกแต่งบนเทริดโนราให้เหมาะสมกับลวดลายที่ออกแบบไว้

ภาพที่ 1 แบบร่างการจัดวางลวดลายของเปลือกหอยบนเทริด
ที่มา: โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (2561)

4) การกำหนดสี

จากการศึกษาการให้สีพบว่าเทริดโนราที่เห็นในปัจจุบันส่วนจะมีสีทองหรือการลงรักปิดทองบนโครงเทริดสัดส่วนประมาณ 80% และมีการลงสีแดงบนกะโหลก ด้านหลังของเกิร์ต และส่วนยอดสัดส่วนประมาณ 10% อีกประมาณ 10% ขึ้นอยู่กับสีของเพชรพลอยกระจังที่ประดับตกแต่งอยู่บนตัวเทริด แต่โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ได้กำหนดโครงของเทริดโนราให้เป็นสีแดงสัดส่วนประมาณ 80% เนื่องจากสีแดงเป็นสีที่ร้ายสยดาได้ดี อีกทั้งต้องการสื่อถึงความร้อนแรง เปรียบดังดวงอาทิตย์ นอกจากนี้ยังแสดงถึงความมีชีวิตชีวา ความปรารถนา อีกทั้งสีแดงยังแสดงความมั่งคั่ง กล้าหาญ มีอำนาจ มีความแข็งแกร่ง มีพลัง โดดเด่น และรุ่งเรือง รวมถึงมีการวาดลวดลายและตัดขอบด้วย

สีทอง สัดส่วนประมาณ 5% ที่มักใช้แสดงถึงคุณค่า ราคา สิ่งของหายาก ความสำคัญ ความสูงส่ง เพื่อสร้างมิติให้ตัวเทริดมากขึ้น ในส่วนของเปลือกหอยที่เลือกมาจะนำเปลือกหอยมาคัดให้มีโทนสีใกล้เคียงกัน โดยเน้นสีขาว สีครีม สีน้ำตาล และสีเขียวที่มีความคล้ายอัญมณีสีเขียว สัดส่วนประมาณ 10% และอีก 5% คือ สีเขียวและสีน้ำเงินจากอัญมณีสังเคราะห์เพื่อให้เกิดการเล่นแสงไฟขณะทำการแสดง

5) กระบวนการประดิษฐ์

จากการศึกษากระบวนการประดิษฐ์ พบว่า โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีการทำโครงเทริดที่เหมือนการทำเทริดแบบดั้งเดิม แต่การทำกระजิงนั้น จะเริ่มจากวัดขนาดของกระจิงจากเทริดต้นแบบแล้วนำมาวาดลงบนกระดาษ 100 ปอนด์ จากนั้นนำลายกระจิงที่วาดจากกระดาษ 100 ปอนด์ เป็นแบบวาดลงบนขวดพลาสติกที่ได้ทำการล้างและตัดไว้ก่อนแล้ว ตัดกระจิงที่วาดไว้ตามที่เราแบบไว้ นำกระจิงที่ตัดไว้ไปพ่นสีโดยจะเริ่มจากการรองพื้นด้วยสีขาว ก่อนเมื่อสีแห้งจึงจะพ่นสีแดงตามลงไปจากนั้นจะเป็นการทำสีลงบนโครงเทริดโดยจะใช้สีขาวรองพื้นก่อนเมื่อสีขาวแห้งก็จะพ่นสีแดงลงบนโครงเทริดเช่นเดียวกับการทำกระจิง แล้วนำกระจิงที่พ่นสีแดงไว้แล้วจนแห้งนั้นมาติดประกอบลงบนส่วนหัวของโครงเทริด เป็นอันเสร็จสิ้นในขั้นตอนของการทำเทริดโนรา ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทริดประดิษฐ์นี้จะใช้การพ่นสีแทนการลงรักปิดทอง

ในการตกแต่งเทริดนั้น ขั้นตอนแรกคือการหาเปลือกหอยที่เราต้องการนำมาประดับ โดยการตกแต่งเทริดของโรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีนั้น จะใช้เปลือกหอยทับทิม เปลือกหอยเบี้ย และเปลือกหอยแมลงภู่นำมาล้างทำความสะอาด จากนั้นนำเปลือกหอยแมลงภู่มาตัดเป็นรูปทรงหยดน้ำโดยใช้เครื่องตัดเหล็กในการตัดอย่างระมัดระวัง โดยต้องอยู่ในความดูแลของคุณครูผู้ควบคุม ต่อไปจะเป็นการวาดลวดลายที่เราออกแบบไว้ในแบบร่างโดยใช้ปากกาวาดลงบนโครงเทริด นำเปลือกหอยเบี้ย เปลือกหอยทับทิม และเปลือกหอยแมลงภู่มาติดลงบนเทริดตามรอบร่างของปากกาโดยตกแต่งเรียงเปลือกหอยตามความเหมาะสม โดยคำนึงจากขนาดของเปลือกหอยและลวดลายบนเทริดโนราสามารถนำพลอยมาตกแต่งเพิ่มเติมเล็กน้อยเพื่อการเล่นแสงไฟขณะทำการแสดงบนเวที และวาดลวดลายด้วยสีทองตรงส่วนของยอดเพื่อเพิ่มความสวยงาม เห็นได้ว่า การตกแต่งเทริดนั้นจะมีขั้นตอนในการประดับแบบเดิม แต่แตกต่างออกไปจากเดิมในการใช้วัสดุจากการประดับด้วยกระจิงมาใช้เปลือกหอยทดแทน ซึ่งเทริดเดิมนั้นจะใช้เวลาในการประดิษฐ์ประมาณ 7-10 วัน แต่เทริดจากเปลือกหอยนั้นจะใช้เวลาประมาณ 4-6 วันในการประดิษฐ์

ภาพที่ 2 เทริดที่ประดับด้วยเปลือกหอย

ที่มา: โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (2561)

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ได้มีความคิดที่จะสร้างสรรค์เทริดโนราประดับด้วยเปลือกหอยขึ้น เนื่องจากนักเรียนในชุมนุมนาฏศิลป์ไทยของโรงเรียนมีจำนวนมาก ทำให้เทริดภายในโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการใช้ในการแสดง จึงประดิษฐ์เทริดเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้ในการแสดง มีงบประมาณในการทำน้อยลง ใช้เวลาในการประดิษฐ์น้อยลง นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง และยังสามารถรักษาซ่อมแซมเองได้ง่าย มีรูปลักษณะเหมือน

อย่างเดิม ขั้นตอนการทำที่ใกล้เคียงกับการประดิษฐ์ดั้งเดิม แต่จะไม่ใช้การลงรักปิดทอง มีการออกแบบเพื่อให้เกิดความโดดเด่นด้วยสีแดงและเห็นมิติได้จากสีทอง มองแล้วมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นด้วยการใช้เปลือกหอยทดแทนพลอยหรืออัญมณี เปลือกหอยสื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และการนำขวดพลาสติดมาประดิษฐ์เป็นกระจังทดแทนการใช้หนังวัวและเป็นการลดปริมาณขยะในพื้นที่ และการใช้ทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากการสร้างสรรค์เทริดจากเปลือกหอยแล้วนั้นจะได้เทริดที่สามารถใช้งานได้จริง มีราคาถูกลงประหยัดงบประมาณในการซื้อเทริดใหม่ ด้วยการหิยวัสดุที่พบในท้องถิ่นมาตกแต่งสร้างสรรค์ทดแทน โดยใช้แนวทางการประดิษฐ์จากพื้นฐานการประดิษฐ์เทริดแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ อาจารย์สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2543) ได้กล่าวถึงแนวคิดการออกแบบเครื่องแต่งกายไว้ว่า “การประหยัดในเครื่องแต่งกายได้แก่การนำเอาของเดิมมาปรับปรุงให้พอใช้การได้ หรือการใช้วัสดุราคาถูก และใช้กรรมวิธีในการประดิษฐ์ตกแต่งให้ดูสวยงามมีราคา”

การสร้างสรรค์เทริดของโรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีประดิษฐ์ขึ้นตอบโจทย์ความต้องการของตนเอง คือ มีการใช้งบประมาณที่น้อยลง ประหยัด ง่ายต่อการเก็บรักษา ใช้วัสดุใกล้ตัวที่หาได้ง่ายมาเป็นวัสดุทดแทนในบางตำแหน่งของโครงสร้างเทริดอย่างเดิม แต่ไม่ได้ทำให้คุณค่าของเทริดนั้นน้อยลง ยังสามารถสวมใส่ได้จริงในการแสดงเทริดเป็นผลผลิตของโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเองและยังสามารถใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีนำเทริดโนรามาเป็นสื่อในการการถ่ายทอดพัฒนาการของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามเงื่อนไขและข้อจำกัดที่มี ถือได้ว่าเป็นการนำมรดกทางภูมิปัญญาของชุมชนก่อนมาสานต่อให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อีกทั้งการสร้างสรรค์เทริดที่นี้ ยังสามารถเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายให้กับผู้ที่ศึกษาบทความฉบับนี้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2564). *เทริดโนรา มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงงาม*. สืบค้นจาก http://www.culture.go.th/culture_th.
- ชนินฐา จุลบล. (2551). *หลังม่านโนรา*. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จันทิมา เทียงน่วม. (2561). *อัญมณีบนหาดทราย*. สุราษฎร์ธานี: โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี.
- จันทิมา เทียงน่วม. (1 ธันวาคม 2566). *สัมภาษณ์*. คุณครูประจำรายวิชานาฏศิลป์. โรงเรียนเทศบาล 5 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี.
- บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร. (2553). *ศิลปะการแสดงโนรา: การอนุรักษ์ การพัฒนา และการสืบสาน*. นนทบุรี: สัมปชัญญะ.
- ปกริยะห์ เจะหะ. (2556). *เทริด*. สืบค้นจาก <http://www.m-culture.in.th/album/view>.
- ปรีชา นุ่นสุข. (2537). *โนรา*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- ปรีชา เพชรสุข. (2566). *เทริดมโนราห์*. สืบค้นจาก <https://archive.sacit.or.th>.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2564). *โนรา: ศิลปะการร้องรำ ที่ผูกพันกับชีวิต*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี. (2561). *วิธีการประดิษฐ์เครื่องศิราภรณ์ประดับศีรษะ*. ลพบุรี: วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2565). *เครื่องต้นมโนราห์ (เทริด)*. สืบค้นจาก https://www2.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2545). *นาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: หอภาพสุวรรณ.
- สมภาพ จงจิตต์โพธา. (2560). *ทฤษฎีสี (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2024 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).